СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 276. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 27-го листопаду 1940. No. 276. Jersey City, N. J., Wednesday, November 27, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЕРШИЙ ГУРТ НОВОБРАНЦІВ

Н ЮЙОРК. — Із ріжних сторін Америки удались минулого понеділка 1,937 новобранців до своїх військових пунктів, щоб там, на основі закону примусової служби, відслужити рік при війську. Кожна місцевість справила своїм новобранцям відповідні прощальні паради, щоб у той спосіб оцінити їх труд, а також спопуляризувати ідею збройних сил Америки. По цій першій посилці підуть інші, аж доки американська армія не осягне міліона.

ЛОРД ЛОТІЄН У РОЗМОВІ З РУЗВЕЛТОМ.

ВАШИНҐТОН. — Анґлійський амбасадор, лорд Лотієн, який недавно їздив до Анґлії й опісля назад вернув до Америки, мав розмову з президентом Рузвелтом про положення в Анґлії. Він говорив, що надії на вигру в Анґлії дуже високі, та що обєктивні обставини вказують, що Анґлія дістає чимраз більше шансів справді виграти цю війну. Але вона мусить ще перейти чимало труднощів, получених з жертвами. Він зазначав, одначе, що вигра Анґлії таки вцілости залежить від тих воєнних посилок, які вона буде звідсіля діставати. Опісля лорд Лотієн заперечив перед журналістами, що він говорив з президентом про справу позичок для Анґлії. Зате підкреслив, що під сучасну пору Анґлія дуже потребує кораблів та ще більше літаків.

ВІДҐОМІН У СЕНАТІ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Гайрам Джансон, який на початку цеї війни впровадив був в сенаті невтральностевий закон, що носить тепер його назвище, заявив в сенаті, що він буде боротись до останніх сил проти зміни цього закону і проти дозволу Анґлії неограничено затягати в Америці нові позички. Провідник демократичної більшости, сенатор Барклі, обіцяв, що цеї сенатської сесії ця справа навіть не піде на наради.

ЗАКОНОПРОЄКТ ЛОҐЕНА-ВОЛТЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний сенат знов замаркував свою незалежність від адміністрації, переголосувавши більшістю голосів, що законопроєкту Лоґена-Волтера, на основі якого суд мав би право розглядати всі зарядження поодиноких державних аґенцій, не можна викидати з програми нарад. Адміністрація хотіла викинути цей законопроєкт, але всі республиканці і велика частина демократів спротивились цьому.

НАКЛИКАЄ ДО ПОМОЧИ АНҐЛІЇ.

НЮ ЙОРК. — Голова комітету помочи Америці шляхом помочи аліянтам, Вилйем Аллен Гвайт, заявив, що коли Америка не хоче мілітарно заплутатись у цю війну, то вона мусить всіми силами помагати Анґлії, щоб та відвернула европейську небезпеку, яка остаточно може загрозити Америці. Гвайт закликав конґресові чинники, щоб не робили ніяких перешкод в помочі Анґлії, а навпаки, щоб усунули навіть ті перешкоди, які вони ухвалили вже передтим.

ДАЄС ЗНОВ ОБВИНУВАЧУЄ УРЯДОВІ ЧИННИКИ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Даєс знов обвинувачував урядові чинники, зокрема департамент справедливости, разом з його Бюром Інвестиґацій, за те, що він дуже поволи забирається до ріжних підривних елементів, які бушують по Америці. Головний прокуратор Джексон сам признав, що це комуністи викликали страйк в фабриці літаків Волті, а проте нічого дотепер не зробив, щоб зарадити цьому, говорив Даєс.

ПЛЯНОВАНА ПОВІНЬ СТРАЙКІВ.

ВАШИНҐТОН.—Конґресмен з Каліфорнії, Форд, заявив, що повінь страйків, які вибухають то тут то там по цілім каліфорнійськім стейті, зокрема в фабриках зброї й амуніції, мають виразно плянований характер. Серед провідників страйків є люди, які поза всякий сумнів є партійними комуністами.

РЕЗИҐНАЦІЯ ПАНІ ПЕРКИНС.

ВАШИНҐТОН. — Секретарка праці, пані Перкинс, заявила, що вона не внесла резиґнації на руки президента зо свойого становища. Чи вона це зробить — вона не говорила. Зате в добре поінформованих колах у Вашинґтоні говорять, що пані Перкінс справді уступить з секретарства праці, а дістане посаду адміністраторки суспільного обезпечення, яку нині займає Пол МекНот. Президент хоче видвигнути МекНота на видніше місце. Але посаду, яку займає нині пані Перкинс, має дістати нюйорський посадник Ля Ґвардія.

МЕХАНІЧНІ „КРОКОДИЛІ".

КЛІРВОТЕР (Флорида). — Американська фльота Замовила в місцевій фабриці 200 механічних „крокодилів", себто перевозових машин, які можуть з однаковою легкістю їхати по воді і по землі. Вони не мають тяжкого опанцерування та не є озброєні. З цього видно що вони призначені до перевозу людей з берега на корабель і з корабля на берег у таких портах, де корабель не може причалити до берега.

ВИЛЙЕМ ҐРІН ПРОТИ СТРАЙКІВ В ВОЄННІМ ПРОМИСЛІ

Вилйем Ґрін, голова Американської Федерації Праці, на конвенції цеї Федерації в Ню Орлінс, заявив, що американське орґанізоване робітництво повинно вистерігатись страйків у воєннім промислі, бо в той спосіб воно спинює озброєння Америки, а також зменшує воєнну поміч Анґлії. Замісць страйкувати робітництво повинно творити трибунали та на них мирним шляхом вирівнувати непорозуміння з працедавцями. Навіть поважну причину треба вирівнати мирним шляхом, а ніколи страйком, говорив Ґрін. Америка мусить витворювати можливо якнайбільше зброї і посилати її своїм приятелям в Анґлії, щоб вони могли виграти цю війну, для цілої світової демократії, говорив він.

Конвенція ухвалила резолюцію, щоб уряд не давав воєнних замовлень тим фірмам, які мають непорозуміння з робітництвом, зокрема тим, що поламали постанови закону взаємовідносин праці. Також конвенція ухвалила збільшити Ґрінові пенсію, з 12 тисяч долярів на рік, на 20 тисяч.

ПРОМОВА ПРЕДСТАВНИКА АНҐЛІЇ

На конвенції А.Ф.П. забирав голос представник анґлійських робітничих юній, сер Волтер Ситрин і сказав, що анґлійське робітництво тепер напружує всі свої сили, щоб витворити можливо найбільше воєнних машин і врятувати свій край, а з ним інші народи, від націстичного деспотизму. Від робітництва залежить вислід цеї війни. Він завзивав американське робітництво, щоб також не щадило труду в воєннім промислі, бо надії Анґлії лежать в американській продукції воєнних машин. Німецькі бомби таки перешкоджають анґлійській продукції, казав він, хоч тільки одна бомба на шість влучає в свою ціль. Анґлійське робітництво нераз працює і в час бомбардування, щоб не переривати продукції, говорив сер Ситрин, але всеодно безнастанні бомбардування перешкаджають у продукції. Східні порти Анґлії, казав він, зовсім знищені бомбами і їх не можна уживати. Анґлія уживає виключно західні порти.

ГРЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ОКРУЖИЛИ АРҐІРОКАСТРОН, ВАЖНУ ІТАЛІЙСЬКУ БАЗУ

З грецьких комунікатів виходить, що грецькі війська посуваються в Альбанії без поважнішого спротиву з італійського боку. Виходить на таке, що як так далі піде, то італійська армія буде змушена вищофатись з цілої Альбанії. Місто Арґірокастрон, що має таке саме стратеґічне значіння як недавно здобуте греками місто Коріца, є вже цілковито окружене грецькими частинами. Греки замикають італійцям теж і поворотні шляхи. А що італійцям не приходиться легко відступати, видно між іншим і по тім, що залишають по собі навіть склади газоліни, якої брак так дуже відчуваєціла Італія.

БОМБАРДУЮТЬ ПРИСТАНЬ ДУРАЦЦО

В грецькій воєнній кампанії помагають грекам дуже багато анґлійські летуни, що бомбардують італійські воєнні центри та довози морем воєнних матеріялів і війська. Між іншим бомбардовано місто Дураццо, що є найбільшою албанською пристанню. Дві великі бомби мали вдарити два тягарові кораблі, з яких один має мати 10,000 тон поемности. Інші бомби наробили ріжної шкоди в самій пристані.

БРІСТОЛЬ В РУЇНАХ, КАЖЕ БЕРЛІН

Німецька преса розписується широко про бомбардування британського міста Брістоль, що є четвертим з ряду найбільшим промисловим центром британського острова. Подає, що Брістоль зазнав судьби таких британських міст як Ковентрі, Бірмінґгем і Савтгемптон. І підкреслює, що німецькі нищильники залишили по собі „смерть і руїну".

ГАМБУРҐ АТАКОВАНИЙ ЩОДЕННО

Нема одного дня, щоб британські летуни не бомбардували містаГамбургу, що є важною німецькою пристанню, а також і важним промисловим і торговельним центром. Кажуть, що з цеї пристані вже малощо лишилось. Ціла вона в руїнах. Життя там цілковито завмерло.

ДАРУНОК ДЛЯ АНҐЛІЇ

Представники 20,000 робітників летунських фабрик Лакгід і Віґа в Бурбенк, Каліфорнія, розпочали кампанію, щоб зібрати сто тисяч долярів на закуп величезного бомбового літака як дарунок для Анґлії від американського робітництва. Один з представників заявив, що завдяки британцям чимало робітників дістало працю. Це буде гарно, коли вони віддячаться тим дарунком.

ДЕ ҐОЛ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — Ґен. де Ґол., що стоїть на чолі „вільних французів", вернув з Африки до Лондону. Зараз відбув довшу конференцію з премієром Чорчілем, а потім говорив через радіо, взиваючи французький нарід, щоб видержати і не вірити урядові в Віші.

НЕЗАДОВОЛЕНІ З ІТАЛІЇ

ІСТАНБУЛ. — Турецький купець, що вернув з Берліна, каже, що німці неґодують на Італію, що зачала війну з Грецією, яка не має ніякого сенсу.

ЛОНДОНСЬКА СЦЕНА.—Жертвою німецької бомби в Лондоні впала оноді відома там Білярдова Галя Терстона на Лестер Сквері. І це вже не першина їй.

БОЛГАРІЯ НЕ ПРИСТУПИЛА ДО „ПОТРІЙНОГО СОЮЗУ"

БЕРЛІН. — Самі німецькі звідомлення стверджують, що перша „дипльоматична фаза" приєднування держав до спілки Берлін-Рим-Токйо, закінчилась приєднанням Мадярщини, Румунії й Словаччини. Вправді заповідано, що по них зараз приступить до цеї спілки ще й Болгарія, але тепер про це вже не говориться як щось певне. Тільки „поінформовані кола" заповідають, що це станеться „дещо пізніше". А заразом твердять, що не буде ніякої „дипльоматичної передишки". З преси можна відчути, що це сталося тому, що Болгарія переходить „внутрішню крізу". Під тим треба певно розуміти натиск лівих течій, що є проти того, щоб Болгарія пішла з державами „осі".

БОЛГАРИ ЛЕКШЕ ВІДІТХНУЛИ.

СОФІЯ. — Таке доносять американські кореспонденти з Болгарії й цитують слова якогось визначного болгарського політика, що запевняв, що цеї зими Болгарія до війни цілком певно не піде.

ЯКА РОЛЯ СОВЄТІВ?

СОФІЯ. — Над повищим питанням застановляються невтральні дипльомати, коли роздумують, що властиво сталося, що Болгарія не приступила вже тепер до спілки з державами „осі", хоч за таку спілку є болгарський король. Припускають, що самі німці не наставали на приступлення, бо виглядає, що Совєти не глядять на те милим оком.

СОВЄТИ В ДРУЖБІ З БОЛГАРІЄЮ.

МОСКВА. — Совєтська „Правда" присвячує дуже багато місця болгарським справам, друкуючи старі матеріяли, про які передше не було згадки. І так проголошує промови, що були виголошені давніше в болгарськім Собранію (парляменті) про те, що відносини між Болгарією і Совєтами є основані на „здоровій політичній базі". Далі совєтська ґазета подає і те, що було говорене в згаданім парляменті про домагання Болгарії до Греції в справі вільного доступу до Еґейського моря. Але замітне й те, що передруковано теж промови, в яких зясовано підстави дружніх відносин Болгарії до Німеччини й Італії а також і те, де говорилось про „турецьку загрозу", себто про вороже відношення Туреччини до Болгарії.

СОВЄТИ МАЮТЬ ВІЛЬНУ РУКУ.

МОСКВА. — Американська пресова аґенція подає, що невтральні джерела переконані, що Совєти не поробили ніяких важних зобовязань зглядом „осі" та далі придержуються становища „невтральної держави". Побут Молотова в Берліні, кажуть вони, не приніс у тому напрямі ніяких змін. Зате признають, що назначення Деканосова совєтським амбасадором у Берліні заповідає певну „активність", але в рамах дотеперішніх відносин.

ТОЛКУЮТЬ СОБІ ПО СВОМУ.

РИМ. — Політичні фашистівські кола переконані, що остання промова (чи молитва) Папи Пія XII. була „в обороні домагань Італії", бо Італія є „за справедливий і гармонійний порядок у світі", про що говорив Папа.

ПОЛЬСЬКІ ЛЕТУНИ І ПОЛЬША.

ЛОНДОН. — Ґен. Сікорскі, премієр польського уряду на вигнанню, заявив, що польське летунство в Анґлії є тепер сильніше ніж було перед вереснем 1939 року. Воно, казав він, зачне незабаром окрему акцію, нападаючи на німців у самій Польщі. Бомбардувати будуть, як каже ґен. Сікорскі, німецькі військові обєкти в Польщі, а крім того будуть розкидати по польській території летючки, щоб ними піднести духа тих поляків, що є під німецькою окупацією. Далі заявив ґен. Сікорскі, що британський уряд постійно відбудовує те, що Польща втратила підчас воєнних операцій, себто армію і фльоту.

НЕ ЗАБУДУТЬ ЗА МАКЕДОНІЮ.

СОФІЯ. — Коли слідкувати за тим, що пише болгарська і югославська преса про Македонію, яка є під Югославією, то не можна сказати, що між Болгарією і Югославією є та „вічна дружба", яку ті держави заключили в 1937 році. Болгарська преса пише, що болгари ніколи не забудуть Македонії, а югославські ґазети нагадують Болгарії, що Македонія то не Добруджа. А це значить, що Болгарії не обійдеться без війни, якщоб вона хотіла дістати Македонію.

НЕСПОДІВАНІ „ВІДВІДИНИ".

СОФІЯ. — Несподівано надлетів літаком з Москви М. Соболев, ґенеральний секретар совєтського комісаріяту закордонних справ. Він зараз відбув конференцію з болгарським королем і премієром. При тому був і совєтський посол до Болгарії.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАЛІ З ХОРТАМИ Й ЗАЯЦЯМИ

Уже споро часу минуло з часу, як Молотов відбув конференцію з Гітлером та його речниками в Берліні, вже й вернувся він до Москви й мав час здати десять рапортів свому начальникові, Сталінові. Та в світі все ще знають мало, що саме рішено на цій конференції.

Одиноким жерелом до пізнання цілі, розмірів і висліду цих нарад є все ще одинокий офіціяльний комунікат, виданий про цю конференцію. Цей комунікат, виданий у Берліні, певно має на цілі більше закрити, ніж розкрити. Через це він і стилізований так загально; через це він говорить лише про „угоду в усіх питаннях ваги, що дотикають інтересів Німеччини й совєтського союзу". Не розкриває теж більше „Червона Звізда", орган совєтської армії, пишучи про „приязну виміну думок, що ще далі скріплять й розвинуть совєтсько-німецькі відносини".

Коли нема ясних і повних заяв, то приходиться ждати хіба фактів, які виияснять те, чого заяви не розкрили або що вони закрили. Покищо таких фактів багато теж нема. Одначе деякі вже є.

Першим таким фактом можна вважати чутку про те, що совєтська Росія порадила Болгарії не приступати до осі. Чи така порада є фактом, не відомо. Одначе вже самий факт чутки є замітним, бо того роду чутка звичайно потягає за собою офіційне потвердження або заперечення. Такої заяви тут не було, через те й загально приймають, що в цій чутці якась доза правди таки є. Припускати можна, що совєтська Росія тут робила якісь заходи, щоб Болгарія ставила якийсь опір наступові Німеччині на Балкані. Це було би зрештою по традиційній лінії російської імперії, яка не хотіла ніколи дозволяти ніякій европейській великій державі осідатися на Дарданелях. Російські бажання в тому огляді одначе не можуть бути великі, бо ніхто не може сподіватися великого опору Німеччині з боку держави, що ціла має стільки населення, що місто Ню Йорк.

Припущенню, що Росія попихала Болгарію до опозиції проти Німеччини, зовсім не противиться вістка, що для скріплення німецько-совєтських відносин Росія відкликує свого дотеперішнього представника в Берліні, а на його місце іменує другого, що краще надається для налагодження такого зближення. Це вказувало би лише на те, що й совєтський уряд далі йде по старій традиційній російській лінії політичної дволичности: на один бік підбехтує слабих до спротиву сильним, очевидно, нашіптуючи їм надії про свою допомогу, а з другого боку дає підкріплення якраз сильному, як цей збирається розправлятися зо слабим.

Ці факти відай і показують дальшу головну направу російської міждержавної політики. Буде це далі політика імперіялістична, але політика імперії слабої й трусливої, яку не стати на відкритий виступ.

ДІЙТИ ДО ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ

Діються важні й великі речі в світі. І в Америці також, бо й її втягають в замотане коло світових конфліктів. На все те звернена наша увага. Як і зокрема на те, що діється з Україною і українським народом. А крім того, заняті ми щоденно нашими звичайними турботами. Тому часто не завважуємо того, що важне, а найближче нас. Це так, як то буває нераз у рідній хаті, коли то, споглядаючи на рідну дитину питаємо себе: А коли вона така велика виросла? Також буває часто і в громадському життю з тими нашими установами, що постійно, день за днем пильнують того, щоб розробити наші народні придбання.

Не знаємо, скільки є таких наших людей, що слідкує за розвоєм найстаршої народньої установи, себто У. Н. Союзу. Зате ми певні, що хто слідкує, той певно зазнає певної радости, коли завважує, що, не зважаючи на те, чи наше життя тут підноситься чи підупадає, наш У. Н. Союз поволи, але постійно й твердо іде вперед. І то з кожним місяцем і з кожним роком. У тих так невеселих для нас часах є це без сумніву позитивне явище, що може й повинно додати не одному більшої віри в наші сили.

Останній рекордовий звіт У. Н. Союзу виказує, що він зріс у місяці жовтні на малощо не триста членів. Не важне тут число, але важне те, що наш У. Н. Союз постійно ось так зростає і таким чином виказує тепер понад 37 тисяч членів (з кінцем жовтня було в У. Н. Союзі всіх обезпечених 37,648).

Та особливо нас радує те, що цей місячний звіт виказує поважний приріст у Молодечому Департаменті. І про це нам іде. Ми завважили, що звіт виказує з кінцем жовтня 9,609 молодих членів в У. Н. Союзі. З цього видно, що вже не багато бракує, щоб дійти до десять тисяч, та що можна це число легко осягнути до кінця цього року, якщоб ми мали ту справу на увазі й цього хотіли. А коли так є, що мало маємо тепер успіхів на інших полях, то чомуж не використати енергію на те, щоб збільшити армію У. Н. Союзу молодим наростом? Десять тисяч, коли їх і здобудемо, то це не велика сума. Але, як застановимось над тим, що ведемо організаційну працю у дуже складних умовинах і в важкім часі, то прийдемо до заключення, що це такий успіх, для якого варта потрудитись, щоб його дігнати.

Десять тисяч дітей в У. Н. Союзі — це те мінімальне число, яке мусимо осягнути, щоб вже ніколи від нього не відступити, а тільки іти далі вперед і вгору. Його треба осягнути ще перед кінцем старого року, бо з новим роком прийдуть нові надії на щось більше.

З ДУМОК НА ЧАСІ

(Надіслане для дискусії).

Ґенерація людей, що виросла по першій світовій війні, переходить тепер глибоку морально - психольогічну кризу. Засади, формули та віра, на яких ця молода ґенерація виховувалася, нагло заломлюються. Святість приватної власности, демократичний спосіб життя та наша економічна система зазнають все нових і нових ударів. Основні засади про права людини, чи про віру в Бога, зникають в багатьох частях світа. Цілі народи попадають в неволю. Зникають з політичної карти землі і цілі держави. Так на чому опертися, щоб не бути зметеними цею всесвітньою бурею?

От такі питання мучать нас. Звичайно, людина шукає такої відповіди на ці пекучі питання, яка її задоволила6. Ті, яким дорога англійська культура, твердять, що в світі йде боротьба між двома силами: сили добра зо силами зла. Англія, та її аліянти, проводять війну за все це, що є добре, тверде, деякі, й поборює темні сили зла, які представляє собою гітлерівська Німеччина.

Нема нині вільної людини, яка не оплакувала6 щиро упадку нашої цивілізації, руїни тисячелітніх надбань; нема такого чоловіка, який гостро не осудив би напасників, що для свого власного егоїстичного задоволення нищать інші народи. Та проте, злочинами наших днів є не тільки напад сильніших на слабих, крадіж і розбій чужого майна. Бо знаємо зо св. Письма, що люди грішать не тільки своїми злими вчинками, але грішить вона також через неробленя певних добрих діл. Тому, коли обвинувачуємо тоталітарні держави у всіх злочинах, памятаймо, що й демократії також не без гріхів. А тим гріхом є їх спротив проти змін у світі, проти направи політичних „гріхів".

Від самого кінця першої війни (1919), в Европі як також і в інших континентах світа, зарисовувалися явно два ворожі собі бльоки: бльок побідників, який був вповні задоволений своєю побідою, та бльок ревізіоністичних держав, або т. зв. „голодранців", („гев-нат нейшенс"), які економічно не були самовистарчальними. Було багато розумних людей в Америці, Франції та Англії до вибуху цьої війни, що здавали собі справу з надходячої небезпеки. Коли6 тільки були їх слухали відповідні уряди та були згідні щось троха „дати", то хто знає, чи теперішньої катастрофи не було6 можна уникнути.

Очевидно, що з того не виходить, що ці держави, що не мали подостатком економічних багатств, вже тим самим мали право нападати на інші народи. Це тільки виясняє, що сталося, одначе його не виправдує. Бо треба відкинути такі аргументи, що „сила це право", або що „нові експансії" потрібні для справедливого поділу світових багатств".

Великі переміни в Росії, Італії та Німеччині мають ще інші причини, яких не легко зрозуміти. Що скаже будучий історик про ці рухи, комунізм, фашизм та нацизм? Чи тільки ствердить, що ці рухи звернули людство назад до „варварства"? Бож можна не годитися з російською, італійською чи німецькою революціями, і не обороняти їхні методи, одначе не можемо заперечити, що ці революції відбулися чи відбуваються та мають величезне значення для цілого світа. „Великі ідеї переміняються в дійсність часто в товаристві некольних сил... Одначе їх величість тих ідей остає", каже фільософ. Ніхто нині не боронить лідерів французької революції Дантона чи Робеспієра, які вславилися своїм терором, однак ніхто не заперечує основної конечности тої революції, а навіть „правоти" цього руху. Ось так і теперішня війна має щось глибшого. Це не тільки боротьба зо злом, „хрестоносний похід" демократій проти диктаторів. Тому, хоч не збираємося обороняти форми тих „революцій", хоч осуджуємо клясову боротьбу, релігійні чи національні переслідування, то маємо сильне переконання, що коли6 було завчасу зрозуміння фундаментальних причин тих европейських революцій, і коли6 можна було злагіднити ці сили, що ділали перед постанням комунізму, фашизму чи нацизму, тоді напевно не було6 того, що тепер маємо. А так є, що демократії не звернули належної уваги на надходячі переміни, забуваючи, що ціле наше життя полягає на безнастанних процесах, революціях та перемінах.

Українська нація, також кинена в процес цеї революції, є та, що вже понесла за те найбільші жертви. Вона теж мусить знайти для себе розвязку в хаосі цьої революції.

Наше становище в Америці дуже скомпліковане. Тут є прихильники інтервенції, як рівнож строгі ізоляціоністи. Як одні так і другі висувають сильні й дуже переконливі аргументи.

Та проте Америка стоїть осторонь від воюючих держав. Тому тут повинна панувати ще найбільша обективність щодо осуду цеї траґедії, в якій опинилась Европа. А нам здається, що Америка держить великий ключ у своїх руках, ключ будучих розвязок та реформ.

Чим більш ці реформи й розвязки будуть справедливі та обективні, тим більше є запевнення, що на будуче можна буде уникнути нових кровавих воєн у світі.

СУДАН

Цей мало відомий в Америці, а багатий тепер край може статись незадовго тереном воєнних операцій.

Судан тягнеться в середині континенту від Єгипту до середини Африки. Пересічному американцеві він мало відомий і видається таким, що не має великого значіння. Тимчасом є це край, що займає простір такий як дві третини Китаю і має малощо не мілійон квадратових миль земного простору. Уважано його в Америці за невільничий край, пустельний і рідко заселений. Для европейців клімат у цім краю був нездоровий по причині пануючої там малярії. А-ле це було 30 до 40 літ тому. Завдяки британській владі, під котрої контролею остає цей край, цілий вигляд того простору навіщеного краю змінився, а пустиню перемінено в цвітучий город.

Перші основи до руху за усуненням невільництва положив ґенерал Ґордон, герой зпід Хартум. Лорд Киченер закінчив цю роботу і дав Суданови справедливу владу. Оповідають байочку у Бар-ель Ґазал про старого чоловіка, що обвинувачував другого за крадіж своєї худоби. Британський урядовець вислухав того, що обвинувачував. Його зізнання поперт його син як свідок. Урядовець приказав опісля закликати перед себе підсудного і спитав його, що він має сказати на свою оборону. Тоді старий чоловік встав і закричав: „Чи це має бути справедливість? Ходім геть, мій сину. Цей чоловік вислухує обі сторони". По заведенню того ладу почато спробу усунення причини пропасниці. У Судні ріка була покрита тим, що зветься „Сод", маса ростинної матерії і шувару, які цілком закривали ріку на простору соток миль. Ось так виплоджувалися ріжні роди комах, а укушення одної з них викликувало малярію та інші тропічні недуги. Знищення того „Сод" виконувано при помочі машинової шуфлі (черпака) та іншої машинерії. Цю роботу виконували молоді британці, що працювали з пісчаним завзяттям день за днем, місяць за місяцем, маючи над головою гарячо синий небозвід, а в долині пропасницею пересичений вітер. Були ці люди невідомі і ніким не оголошувані, що виконували свою роботу без ніяких жалів і нарікань. Наслідком їхньої невсипущої праці, Хартум є нині одним з найздоровіших міст на світі. Серед того дуже помішаного і переважно тубільчого населення процентова стопа смертности виносить лиш сім на тисячу. У колеґії Ґордон, у згаданім вище місті, ще тепер дає досліджують усі малярійні недуги, так шкідливі для здоровля чоловіка.

Та винищено не тільки міріяди комах, що на своїх крилах несли смерть, але також піднесено значіння ріки, яка стала сплавною і здоровою. Через іриґацію, пустиню зроблено квітучою, пригожою не лиш для рільничих продуктів, а також і для плекання бавовни. Вертена в Ленкишир наповнені є тепер бавовною, що до своєї якости рівняється кожній бавовні на світі. Тисячі балів (звоїв) висилають звідтам до ріжних европейських країв.

Край стався заможним, а ось тепер вислав $5,000,000 до Лондону на спомагання війни. Подібні добровільні дарунки приходять тепер до Англії зо всіх частин землі, від більших і менших народів, без ріжниці на колір їхньої шкіри.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(88)

— От бачите, — перечекавши трохи галас, промовив гетьман. — Требаж і їх визволити. Отже, сидіть терпляче та дивіться готового... помагайте з нудьги та знечевя братчикам по господарству на каторзі... Ну, — звернувся до старшини, загаялися ми трохи: час рушати далі.

За гетьманським гаслом виправа рушила вперед. Зійшло сонечко, й туман щезав.

Пильно придивлялися до всього, що відбувалося перед ним, Павло, й гострим слухом ловив кожний зойк, кожне слово з уст невольниць, і стискалося, щемко вражене серце молодого лицаря, а легкокрила думка линула бо-зна куди. Роздумував навіть над тим, чи не спіткала, боронь Боже, й його дівчину така сама доля, як оцих нещасних. — „Та ні, мабуть, — заспокоював сам себе, — за такий недовгий час нічого не могло статися: де Канів — а де Кафа!... Ні, ні... А проте... поки я тут, у походах, все може статися... Хіба не бувало, що наші під Царгородом, або в Молдавії, або й у Московщині навіть, а татари — в Україні? Бувало..." І чує Павло, що його непереможно тягне додому, відмахується від спокудливої, як у прозорій зеленкуватій воді, піненій і хвильованій бистрими галерами, граються наввипередки морські свині. — „.. ! ... ого їх свиньми прозвали?" — думає собі мовчки, — адже свинячого в них нічого нема... Хіба хребет, а то більше на рибу скидаються... Таж воно, мабуть, і є риба?... От тільки луски не видно... як у сома... та той широкопащекий, а ці гострописки..."

— Жбурляю! — почув зненацька ззаду й обернувся. Думки, як сполохані мухи, війнули врозтіч.

Привітно зазираючи йому в вічі, перед ним стояв Зінько Хмель.

— Дай, я тебе поцілую, — мовив січовий писар і, не чекаючи відповіди, тепло побратерському обняв молодика за широкі плечі й поцілував у червоні уста.

Павло зачудовано видивився на нього й посміхнувся.

— Що сталося, пане писаре? — спитав.

— Він ще й питає! — здивувався Хмель й разом засміявся. — Ну, пане-брате, тепер і я бачу, що ти сам собі ціни не знаєш, далебі!

— Якої ціни? — ще більше зчудувався Павло. — І що це за речі?

— Як?!... Ти навіть не догадуєшся, за що саме я дякую тобі?

— Далебі, ні, — знизав плечима Павло.

Хмель пильно подивився на нього й теж плечима стенув.

— Дивно... Коли6 я не знав тебе за щирого, безхитрого братчика, то помислив би, що ти глумишся з мене, — сказав він. — Допіру врятував мене від наглої смерти і вже забув.

— Та ти про що?... Може про того турка?... Алеж то пусте, — скривився Павло, — не я, то ти сам дав би собі раду з ним.

— Хіба на тім світі, дорогий мій. А поки я на цім іще, хочу побрататися з тобою, голубе, навіки вічні, поки й життя нашого. Згода?...

Дуже глибоко й приємно вразило це Павла; пан писар, старшина й один із перших лицарів — і він, простий козак... Честь не абияка, тож і не дивниця, що він аж розчервонівся від хвилювання й несміливо відповів:

— Така мені честь, пане писарю, що...

— Ат, облиш ці забобони! Кажи: згода?

— Та як би ні?

— Маєш хреста?

— Ото, чи я невіра, що не мав би!

— От і гаразд... Поміняємося хрестами на безвічне побратимство!...

Один і другий розстібнули комір сорочки, подоставали хрести й наділи один на одного, потім обнялися по-братськи й тричі почоломкалися.

— Отже... — промовив розчулений Хмель, — нема тепер для тебе пана писаря, чи як там іще, а є лише побратим Зінько Хмель, мій брате. Так і зви надалі, як і я тебе.

Молода душа Павлова не тямилася від щастя. Коли Хмель відійшов від нього до старшини, він довго стояв на одним місці нерушиме й дивився в блакитно-голубу далеч, без дум, без мрій, розпромінений, відчуваючи лише, як сяє радість у душі. Голова палала й стукало в виски. Зняв шапку. Легенький противний вітрець заграв чорними, ще ні разу не голеними, кучерями.

— Побратим... побратим... — шептали уста невідь-що, милуючи слухи й не зачіпаючи тями.

Не помітив, як і батько став попліч.

— Мати здорова? — почув тихе питання й увесь іздригнувся. Хвиля нового щастя так нагло ринула в душу, аж хитнувся. Повернув голову й сам повернувся лицем до батька.

Старий неворохнувся: пильно дивився в далечінь, попихкуючи люлечку. Жадна риска на виду не затремтіла. Та серцем відчував Павло, що коштував старому цей спокій.

— Були здорові, як відїздив, — відповів так само тихо.

— Простила?

Павло зніяковів і замнявся. Сокира, не повертаючи голови, повів скоса очима в його бік.

— Ні, — зважився врешті син.

Затремтіла злегка рука, що тримала люльку. Старий витяг із рота люльку й плюнув за облавок, ховаючи хвилювання.

— Лаяли все? — буркнув він.

— Все кляли.

— Хм... так і думав, — мовив, покашлю засмоктавши чубука. — Не клялаб, може й у неволю не попав би.

— З великої любови до вас кляли, — задумливо дивлячись у воду, ніби про себе промовив Павло. — Любили вас сильно... й тепер люблять...

Сокира повернув голову й здивовано оглянув сина.

— Казали тобі, чи як?...

— Ні, не казали... Я сам знаю... Не любилиб — забулиб давно...

Батько ще якусь мить вдивлявся в сина, а далі, охаменувшись, вихопив люльку з губи й почав витрусювати попіл, стукаючи об облавок.

— Клята люлька... Хм... з кремінь та кресало віддав Омелянові та й забув...

Повернувся й відійшов, не глянувши більш на сина.

Сміялося сонце, сміялося море, й душа Павлова сміялася.

(Дальше буде).

ВОЄННІ КОШТИ ІДУТЬ ВГОРУ

ЛОНДОН. — У другому році війни воєнні кошти піднеслись денно з 5,300,000 фунтів штерлінґів на 9,100,000. Таке заявив британський міністер фінансів.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

З ДНЯ

ДВА БОКИ КАПІТАЛІЗМУ.

Деякі люди ненавидять капіталізм не тому, що він має лихі сторони, лише тому, що навчили їх тої фанатичної ненависти ще змалку. На саму згадку про капіталізм вони дуються немов ендик перед червоною плахтою і починають воркотіти, що, мовляв, він визискує працюючих людей, він сякий, чи такий. На річеві аргументи вони також відповідають фанатичною ненавистю, та кажуть: „Ти капіталістичний прихвостень, ти панський підлизень" і т. п.

Таку фанатичну ненависть до капіталізму мають головно ті люди, що вийшли з московської школи соціялізму. Можливо, що москвини, які свою державу запродали були в пута західньо-европейського капіталізму, мали й причину ненавидіти капіталізм у такий фанатичний спосіб. Але чи мусять їх малпувати українські соціялісти, зокрема ті, що перебувають в Америці?

ДОБРІ СТОРОНИ КАПІТАЛІЗМУ.

Капіталізм, коли дивитись на на нього розважно і холоднокровно, має не лиш лихі сторони, але чимало добрих. Цеж завдяки капіталістичній системі ми маємо в Америці такий високий рівень життя. Все, що бачимо нині довкруги себе в Америці, є заслуги капіталістичної системи. Бо ніякої іншої системи покищо в цілій американській історії дотепер не було.

Коли хтось лає капіталізм і називає „капіталістичними підлизнями" всіх тих, що добачують в ньому добрі сторони, повинен обовязково лаяти і все те, що бачить довкруги себе в Америці: будинки, вулиці, театри, одежу на людях, міліони авт та радієвих апаратів і т. д. Бо все це вияв капіталістичної системи. Коли капіталістична система проклята, то прокляті також її плоди.

Тимчасом трапляються серед нас такі „соціялісти", які вихвалюють все, що бачать довкруги в Америці, вихваляють навіть адміністраційну систему, але лають водночас капіталізм та визивають обидливими словами тих, що дивляться тверезо на нього.

ЩО ЦЕ КАПІТАЛІЗМ?

Капіталізм це така економічно-суспільна система, в якій дозволено людям мати приватну власність, дозволено в границях закону побільшувати ту власність й опісля ту власність довільно передавати. Капіталістична система побудована на змаганні і конкуренції поодиноких осіб чи груп.

Добрі сторони капіталістичної системи є ті, що вона серед усіх суспільних устроїв дає одиниці найбільше суспільних свобід. Серед тих свобід вона дозволяє кожній одиниці виробляти, скріпляти свої духові й моральні цінности.

Лихі сторони цеї сестеми є ці, що в змаганні зо собою люде деколи не перебирають в засобах і обертаються у диких вовків. Також це, що нагромадивши чимало майна в одних руках, багаті люди не дають змоги вибиватись на верх тим, що стоять нижче від них.

ВИПРАВЛЮВАТИ ТРЕБА.

Зрозуміло, що треба боротись з лихими сторонами капіталізму. Але не з цілим капіталізмом. Певно, що треба всіма силами поборювати дикі інстинкти серед людей, коли вони в завзятім змаганні з іншими співгромадянами їх проявляють. Але не можна боротись з засадою суперництва взагалі, бо в той спосіб ми доводимо цілу суспільність до мертвого, статичного виду. Певно, що треба урядової охорони нижчих суспільних верств перед тими, що високо вибуяли понад голову іншим. Але не треба взагалі усувати суспільного ріжничкування, бо в той спосіб ми в засаді заперечуємо внутрішню інтелектуальну і моральну вартість одиниці.

СОЦІЯЛІСТИ.

Капіталізм має чимало завзятих ворогів. Серед них ріжні відтінки соціялістів, до комуністів включно. Вони, головно останні, хочуть з коренем усунути приватний капіталізм, а насадити цілковито відмінний лад. Вони проти приватної власности, проти суспільної свободи, проти суспільної конкуренції. В своїм ідеольогічнім заложенні комуністи є матеріялістами і пацифістами. Матеріяльні вартости стоять в них на першім місці. Також ціле суспільне життя вони хотілиб добровадити до статичної форми. Але це лиш в теорії так. В практиці, як показалось у Совєтах, вони запровадили ріжницю плат, клясове ріжничкування, стахановський рух, опертий на завзятім змаганні одиниць і державний капіталізм, який витискає з працюючих останні соки.

Всетаки, хоч комуністична наука є до ґрунту фальшива, проте є в ній послідовність: вона все лає, не лиш капіталістичний устрій, але і все, що капіталізм видав. Тоті умірковані соціялісти, які ніби стидаються комунізму, а навіть словно його поборюють, поступають дуже непослідовно, коли лають капіталізм у цілости, не знаходячи в ньому ні одної доброї сторінки, а не приймають водночас комунізму. Коли вони відкидають комунізм, вони тим посередно стверджують, що не все, що створив капіталізм, є погане. Так і треба говорити.

Найбільш лукаво і по фарисейськи, поступають ті „соціялісти", які засадничо лають капіталізм, але водночас вихвалюють усе, що бачать довкруги в капіталістичній системі.

Напиши: „Колхоз..."

Сталін жалівся перед Калініном, що в його шафі завелися миші.

— Тій біді не важко зарадити — говорив Калінін. — Напиши на шафі: „Колхоз імени Сталіна". Тоді половина мишей згине з голоду, а друга втече.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ПРИЗНАВСЯ ДО ШПИГУНСТВА.—Гейнріх Фасбендер, 23-літній німець, що признався недавно перед комітетом Дайеса, що він занятий в Америці як військовий шпигун проти Злучених Держав.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНҐСТАВН, О.

Листопадове Свято.

Двайцять другу річницю української державности витаємо ми тут, не маючи відрадних вістей з рідної землі. Вся наша країна знову опинилася під чужими правліннями. Здавалося, що з цего приводу наш нарід вже зневірився і упав на дусі. Здавалося, що цьогорічні листопадові свята недопишуть, або й зовсім їх не будемо цього року святкувати. Та ні. Традиція листопадового зриву, дорога кожному й кожній з нас.

Доказом цього було наше листопадове свято, яке відсвятковано злученими силами при укр. прав. громаді, в неділю, 10. листопаду ц. р.

В новій церкві, в 5.30 вечером, повно народу, старих, молоді й дітей. Посеред церкви могила з дубовим хрестом, вся в вінках. Правиться вечірня, а потім два священики, о. В. Загоруйко з Шерону й місцевий парох о. С. Мусійчук, стають до панахиди за жовнірів й борців України. До церкви вмашеровують два бувші українські жовніри: П. Куриляк й Д. Товарніцький. Вони в мундурах і з крісами. Поруч них несуть діти прапори й вінки. Так стали вони на позір при могилі. Вечірню й панахиду відспівали злучені хори: з Нюкестл, Па., й місцевий. Гримке „Вічная память" несеться з церкви, а вітер повіває й несе гомін цей аж на поля України і говорить: Не плачте діти України! Ми тут, не забули вас. Прийде ще 1-го Листопаду. Він мусить прийти і доля й воля України мусить в нас зацвисти.

Річеву, коротку, але повну віри й надій проповідь виголосив парох з Шерону. Із маршом „Со святими упокой" вийшли всі з храму та удалися до салі, де була друга частина свята, а саме концерт. На сцені хор „Бандурист" місцевої громади співав похоронний марш. Концерт відкрив бувший стрілець п. П. Куриляк короткими військовими кличами, а за кулісами чути звук трубки. Це робило гарне враження на чисельних присутніх, яких було в салі більше як котрого року перед цим.

Хор співав ще кілька пісень, а потім вступне слово виголосив Осип Венгжин-Угрин, навязуючи минувшину нашої боротьби з теперішністю. Була гарна деклямація панни Ан. Пашович, „Гей ти безсмертний наш Листопаде", поема о. С. Мусійчука, а потім дует хлопців: Ан. Пашовича й Мар. Кіхтана. Вони гарно відспівали дві пісні. Виступив й малий хор рідної школи нашої громади. Як маків цвіт висипалися діточки на сцену й грімко відспівали кілька народних пісень.

Панна Марійка Крамар, що приїхала з рідного краю тому рік, якраз перед війною, віддеклямувала свій листопадовий вірш і від себе сказала кілька слів про Перший Листопад.

Святочну промову виголосив річево, о. В. Загоруйко. Таксамо виголосив промову в англійській мові Мих. Іванчак (мол.). Його промова була обдумана й зрозуміла, так що молодь й старші слухали уважно і нагородили його гучними оплесками.

Менші діти школи дали короткий, але чутливий живий образ з штуки о. С. М., „На стрілецьких могилах".

Атракційною точкою програми був дует панни Ольги Мусійчук й Марка Кіхтана. Гарний сопран з милим тенором звучали прекрасно в стрілецьких піснях їх дуета.

Другою точкою програми був виступ хору з Нюкесел, Па., недавно зорганізованого. Оба хори й діти були під управою о. С. Мусійчука, який ці хори сам вчить. Всі нетерпеливо ждали на появ цего хору. Тай дійсно несподіванку зробив всім цей хор, бо невеличкий, з двайцяти співаків і співачок, зумів у коротким часі вивчити й заспівати трудні пісні. Співав також й дівочий хор з Нюкесл кілька пісень, тай дует панночки Ліско. Було сольо панни Анни Липної. Молодий А. Ліско відограв вязанку стрілецьких пісень на скрипці при грі панни І. Мусійчук на піяні, що грала до всіх пісень.

Не можна оминути й панни Стефанії Зіма, що деклямувала може найкраще зо всіх вірш о. С. М., „Листопада Дні".

На закінчення виступили оба хори й відспівали грімко дві пісні. Найбільше пісень співано композиції Гайворонського.

Переведено збірку, яка принесла $17.80. Зложили по $1: О. Венгжин, А. Ліско, І. Забоцький; по 50 ц.: В. Мудрак, С. Сиктор, о. С. М., М. Іванчак, М. Терлецька, К. Біблий, М. Терлецький, І. Дачко, п. Вересюк, І. Багній, М. Семчій, Н. Мирдич; по 25 ц.: М. Лопушанський, П. Сагліца, В. Ганкевич, І. Санагурський, М. Стахура, С. Роган, А. Кольонська, С. Цицик, І. Рудик, Е. Костур, М. Терлецький, М. Кіхтан, К. Мудрак, В. Хамутов, Т. Войтик. По обтягненню невеличких розходів, суму вишлеться для піддержки укр. інф. бюра в Вашингтоні.

Кінцевим словом О. Венгжина-Угрина і предсідателя громади з Нюкесл, Івана Дачка, да українським і американськими гимнами закінчено свято.

Осип Венгжин-Угрин.

УЖЕ МАЛО ДНІВ ОСТАЛО ДЛЯ РЕЄСТРАЦІЇ ЧУЖИНЦІВ

Реєстрація чужинців скінчиться з днем 26-го грудня, 1940 року. Хто з не-громадян не зареєструється перед тою датою, той підлягатиме грошевій карі до суми $1000, шість місяців арешту, або обидвом карам разом.

Всі чужинці, котрі мають скінчених чотирнацять років життя, мусять реєструватись особисто.

Чужинецькі діти, до 14 року життя, мусять реєструватись через своїх родичів або опікунів.

Реєстрація відбувається у поштових бюрах. Ані за реєстрацію, ані за будькі справи, звязані з тим ділом, нічого не платиться. Стережіться рекетирів.

По реєстрації всі чужинці обовязані доносити про кожну зміну адреси свого сталого замешкання до пять днів до Іміграційного і Натуралізаційного Бюра у Вашинґтоні. Формулярі для цеї ціли можна дістати на кожній пошті.

КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(ВАШИНГТОН, Д. К., 24-ГО ТРАВНЯ 1940).

ЗВІТ З НАРАД. (Докінчення).

УКРАЇНА — СТАБІЛІЗАЦІЙНИЙ ЧИННИК НА СХОДІ ЕВРОПИ.

Реферат професора Володимира Тимошенка, виголошений по українськи (в скороченні):

Не багато таких країн, щоб мали більше сприятливе географічне положення і мали більше природних багатств, як їх має Україна. Вона має доступ до двох морів: Чорного і Азовського. Її хліборобські продукти найріжнородніші: від підтропікальних, як бавовна, тютюн, до плодів умірковавого підсоння, як пшениця, жито, ячмінь, цукрові буряки й інше. Українська продукція цукру є другою з ряду по німецькій і є багато більша, ніж продукція Злучених Держав. Майже вся пшениця, яку вивозить совєтський уряд за границю, є з України.

Україна займає упривілейоване становище не тільки завдяки свойому рільництву. Вона має подостатком вугілля, нафти та водної сили, перероблюваної на електричну, у своїх великих ріках. Багаті поклади залізної і манганової руди є певною основою для промислу і роблять Україну пригожим промисловим оседком для полудневосхідньої Европи. Щодо продукції камяного вугілля Україна є третьою з ряду країною в Европі, по Німеччині й Англії. Як подає совєтська статистика, виконано на Україні в роках 1936-1938 поміж 70 до 80 міліонів тон вугілля. Україна випродукувала в тім часі більше як 9 міліонів тон литого заліза і відповідну кількість сталі. Це ставить Україну на місце одного з світових осередків залізного промислу.

Нещасливе політичне положення України — на жаль, — не допускає до нормального розвитку її природних багатств. Її сусіди, Росія і Польща, водин час, а таксамо і Австро - Угорщина, використовували природні багатства України для себе, а не в користь України.

Економічну політику совєтської Росії супроти України можна окреслити так: тільки цей промисл піддержується на Україні, який є доконечно потрібний Московщині, щоб могла дістати сировці як вугіль, залізо, цукор. У всіх інших ділянках Україна вповні залежна від фабричних продуктів Москви.

Нові фабрики на Україні будуються виключно тільки у тій смузі, що безпосередно межує з Московщиною. Практично не побудовано ні одної нової фабрики у смузі понад Дніпром. Це виправдується „стратегічними вимогами".

Цілком такої самої політики супроти України придержувалася і Польща, а перед Польщею Австро-Угорщина. Наслідком того цілий величезний простір поміж Карпатами і Дніпром остав без індустріялізації. Наслідком того ці околиці мають надвишку рільничого населення. Рільничі господарства через поділ стали в цих околицях надто малі і дрібні, щоб можна зних вижити. Уліпшуванню методів рільництва стоїть на перешкоді брак ринків збуту через віддаленість промислових центрів. Хоча є всі дані для сотворення фабричного промислу у цих околицях України, населенню не лишається іншого виходу, як еміґрувати до Америки або на Сибір.

Лише тоді, коли економічну політику України буде творити сам український нарід у самостійній українській державі, національна економія України розвинеться гармонійно з природними багатствами України.

Привіт конгресмена Еделстейна.

Степан Ярема, посол до стейтової леґіслятури з Ню Йорку, представляє демократичного конгресмена Еделстейна з Ню Йорку.

Конгресмен Еделстейн заявляє, що прийшов на Конгрес Американських Українців після того, як кілька хвилин передтим брав участь у голосуванні в палаті послів у справі національної оборони. А прийшов на Український Конгрес тому, що знає з власного досвіду, що українці у Злучених Державах є зразковими громадянами Злучених Держав. Інтересується українцями тому, що був лідером демократичної партії 14-го дистрикту у Ню Йорку і там мав постійно до діла з українцями. Тому їх знає дуже добре та гордиться тим, що є послом з їх дистрикту. Бажає Конгресові повного успіху.

Звідомлення верифікаційної комісії.

Д-р Володимир Ґалан складає звідомлення іменем верифікаційної комісії, що провірювала предложені повновласти.

Заявляє, що на салі є приявних 805 делеґатів. Вони представляють 19 центральних організацій і понад 2,000 місцевих клюбів, товариств, братств і організацій. Заступлені всі фахи і стани нашої суспільности: робітники, фармери, священики, вчителі, газетярі, урядовці, ремісники, купці, професори університетів, адвокати, лікарі, промисловці, фабриканти. Крім вибраних делеґатів на салі є 207 гостей.

Відчитання резолюцій.

Гром. Володимир Левицький зясовує в короткій промові значіння Конгресу і предкладає Конгресови до одобрення і ухвалення ції резолюцій, приготовані Конгресовим Комітетом: (Гляди „Свобода" з 31. травня 1940 р.).

Ухвалення резолюцій.

Делегат Теодор Свистун з Филаделфії зголошує поправку до резолюцій. Жадає зміни точки пятої з прочитаних резолюцій в тому напрямі, щоб поширити Конгресовий Комітет представниками інших центральних організацій.

Професор Грановський з Міннеаполіс піддержує внесок і жадає дискусії над цею точкою.

Делегат Турко з Олифант, Па., ставить внесок, щоб резолюції приняти як були прочитані, без ніякої дискусії. Піддержують його делегати Іван Дячун і Іван Кузь.

Голова піддає обі резолюції під голосування.

За внесенням Т. Свистуна заявляється 92 делегатів.

Внесення І. Турка, щоб Конгрес приняв і ухвалив прочитані резолюції, приймається 713 голосами.

Закінчення нарад.

Голова, гром. М. Мурашко, закриває після того Конгрес Американських Українців такими словами:

Ось так закінчили ми політичну програму Конгресу. Вечором зійдемося на другу частину, а це на свято української пісні, яка своїм державницьким і бойовим змістом та своїм чаром додасть нам певно нової сили і нового завзяття до дальшої праці для визволення наших братів у Рідним Краю.

Розходімся з цього Конгресу в тій вірі, що це дійсно велике й позитивне явище, коли зступники понад 1,000 ріжних наших організацій стали за те, що треба обовязково йти. у теперішню хвилю в одній рівнім ряді. Це означає, що ми тільки зуміли поставити справу визволення України вище усіх наших розбіжностей.

Коли так буде далі, можна надіятися, що ми своєю акцією тут в Амереці, а може й поза нею, зможемо дати Україні справжню поміч, себто таку, на яку нас при найбільших наших зусиллях стати, ми осягнемо нашу ціль. У тій надії, дякуючи вам усім за вашу участь, співпрацю і приклядне сповнення громадянського обовязку, замикаю наради Конгресу Американських Українців словами: Ще не вмерла Україна.

Потім усі встали і відспівали український національний гимн, а по ньому „Май Контрі".

Антін Цурковський,
секретар Українського Конгресового Комітету.

Добре пізнав.

Питається Довгоніс жінки та замужної доньки, що вернулися з відвидин хорого зятя в санаторії:

— Ну, як там йому?

— Зле. Дуже зле, голубе. Навіть не пізнав нас.

— Невже?

— Майже непритомний. Все гукав: Дайте мені спокій! Ідіть геть, потвори!

— Чомуж ви кажете, що не пізнав вас?

Поїздка до Канади

Д-Р А. Т. КІБЗЕЙ.

В дорозі до Монтреалю.

У вівторок рано, дня 16. липня, ми лишали Торонто. Просили ще в гостину тут і там і можна було побути і цілий місяць. Але в нас дні були розложені. Чекав на нас Монтреаль...

Переїздили ми через багаті фармерські околиці. Дороги першої кляси. Лиш їдь. Тут і там знов літаки, летунські школи, вояки, та старі фармері, що звозили пшеницю.

Автомобіль аж гудів, сунувся по бетоновій дорозі, над Озером Онтеріо, то в долину до ріки Св. Лаврентія. Пообідавши в Кінґстоні, пустилися ми в дальшу дорогу. В деяких місцях ділила нас від Америки лише ріка Св. Лаврентія. Та яка ріжниця! На американській стороні розлягалися місточка з високими коминами. Вгору підносився густий дим. Знать, що всьо було в руху; „Добробут і багатство — це Америка" — як казав нам один канадієць — де ми поступили купити ґазоліни. А по канадійськім боці — широкі степи і то незалюднені. Чим дальше в долину ріки, береги скалисті, покриті корчами. лише тут і там показався якись француз, чи анґлієць. Добробуту не видно, але проте вигляди на будучність великі. Вже від давна ідуть переговори поміж канадійським і американським урядом, щоби цю ріку поширити та поглибити. А тоді з Шікаґа, Дітройту та Торонта виплинуть величезні кораблі, наладовані всяким добром. Поплинуть вони цею рікою вдолину, аж до моря... А дальше до Европи. І певно, що колись так буде. Поїдуть і люди на ріжні прогульки. По обох берегах ріки повстануть нові міста, нові пристані, нові електрівні й край забагатіє...

Такі й інші думки снувалися мені в голові. Ми зближалися ближче Монтреалю. Про це говорили написи в французькій мові. Дороги ставали гірші. Тут і там направляли їх. Та на жаль, французькі дороги не дописали, хотяй там так багато землі, матеріялу і людей. Падав дощ, ями порозмакали. Болото скакало догори. Їхалося поволи. Переїхали якись місток, де заплатили 50 центів рогачки. І за що? За те болото! Так жалувався якись канадієць, що їхав зо мною. А гут ще 18 миль до Монтреалю.

Та іншого виходу не було. Крутими та вузькими доріжками понад цю ріку Св. Лаврентія — ми переїздили маленькі містечка, та передмістя Монтреалю. Та ось і Монтреаль. По коротких допитах заїхали ми до проф. Босси, який чекав на нас на сходах. — Вже смеркалося.

Монтреаль.

Старе це місто. Мешканців около 800,000. Два університети: анґлійський МкҐіл і французький, Університет Монтреалю. На вулицях дві мови: французька і анґлійська. Повно ріжних інституцій, фабрик. А церков як у Києві. На самій горі „Мовт Роял" будується ще одна величезна церква...

Українців тут начисляють від 35 до 50 тисяч. Мають аж чотири парохії: дві католицькі, одна православна, а одна методиська, чи яка. Є два українські доми, ріжні товариства, братства, Тов. Самопоміч і т. д. і т. д.

Українське життя не таке живе як в Торонті, але видно й тут великий поступ. В 1922 році, коли я кінчив тут медичні студії в МкҐіл університеті, була лише одна греко-кат. парохія та два світські товариства: ім. Шевченка і Франка. Професіоналістів наших цілком не було. Нині є, як кажуть, два українські адвокати, два лікарі, є українські купці, реставратори і т. д. Тов. Просвіта ім. Шевченка має свій власний дім, і то виплачений. Парохія на Поінт Ст. Чарлес, збудувала величезну галю. Товариство Самопоміч зросло в членах і в маєтку. Отже за 18 літ — зроблено тут неабиякий поступ.

Поселенці наші, що лишилися тут в Монтреалі, виховали вже нову ґенерацію. Красна і здорова молодіж. Говорять аж трьома мовами: по українськи, анґлійськи і по французьки.

Підховались уже навіть деякі професіоналісти. Два електричні інжиніри, аптикар, норси, бухальтери і т. д. Українська кольонія тут молодша, та, як кажуть була трохи нанедбана. Але нині — вже пробудилася й іде скорим кроком вперед...

Оглядини міста.

Цілу середу ми їздили, оглядали місто, університети, шпиталі та школи. І цікаво було заглянути до цих кімнат, де я колись з книжками пересиджував цілими годинами; переходити вулицями, котрими я нераз біг без снідання на виклади... Все це таке знане та миле. Мої студентські часи зперед 18 літ.

Великою сатисфакцією було переїхатись своїм власним автомобілем (і то з Америки!) по широкій панській вулиці Шерброк та затрубіти, щоби піхотинці розбігалися. Ну тай з усмішкою можна мені було похвалитися своїй жінці та тещі, що ось тут я ходив пішки — тому 18 літ, а нині їду автом. А коли я трубів з автомобіля, то моя донечка кричала: „стоп деді, сі — френчі". Ми її повчили, що то французи ходять пішки! Спомини та пригоди! Може й ґіркі, але для мене милі...

Ми підїхали під гору. Жінка конечно хотіла видрапатися на гору „Мовт Роял", та відвідати нову, ще неукінчену церкву св. Андрія. Авто — дальше не йшло. Так ми і пустилися в паломники. Жінки нас випередили. Але і ми поволи драпались сходами, та доріжками, ставали пити воду, та розглядалися з гори на чудовий вигляд міста Монтреалю, а там ще дальше ріка, океан, та небосклон...

Вечера з домашних кріликів та свого виробу вино, якою гостили нас панство Босси, посмакувало знаменито. Пізніше попивали пивом, та говорили про старі часи...

(Кінець буде).

У НІМЕЦЬКІЙ ФАБРИЦІ ВОЄННИХ ЛІТАКІВ.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Я приїхав до Злучених Держав дитиною і нічого не памятаю про мій приїзд. Мої родичі повмирали і тепер нема навіть від кого довідатись, котрого року я приїхав. Хочу стати громадянинном Америки, але мені сказали, що коли не можу подати інформації про свій приїзд, то перше всього мушу зареєструватись і тим чином злеґалізувати свій побут у Злучених Державах. Як це зробити і кілько тої справи?

Відповідь: Пищіть до найближчого Інформаційного і Натуралізаційного Бюра і жадайте двох копій формуляра число 659. Ці формулярі треба вжити для реєстрації. Їх треба точно виповнити після поданих вказівок на відворотній стороні і звернути до того самого бюра, звідки вони прийшли. Тепер така реєстрація коштує $10, але після недавно принятого закона, від 12-го січня 1941 року кошта виноситимуть $18.

Питання: Я чужинець, що приїхав сюди нелеґально. Чи мушу реєструватись? Коли так, то що потім станеться зо мною? Чи можна найти який спосіб для заради в такім положенні?

Відповідь: Так, ви мусите реєструватись незалежно від того, чи ви перебуваєте тут леґально чи нелеґально. Коли чужинець, котрий находиться у Злучених Державах між днями 26-го серпня і 1940 року і 26-го грудня 1940, не зможе опісля виказатись картою реєстрації, то певно наразиться на поважні неприємности зо сторони правительства.

Інформації про те, які наслідки матиме реєстрація на ваш нелеґальний приїзд і що можна зробити в тім випадку, находяться у брушурі на 64 сторінок друку, яку видала Загальна Рада Американської Єдности. В книжечці вповні виснено такі питання, як наприклад, хто вважається за чужинця, які факти треба подати при реєстрації, а також багато інших питань, які питають чужинців підчас реєстрації. Ви можете дістати примірник тої брошурки під заголовком: „Реєстрація Чужинців", коли враз з замовленням вишлете належитість в сумі 15 центів на такий адрес: Common Council for American Unity, 222 Fourth Avenue, New York City.

Питання: Я родився в Україні, але виеміґрував до Канади 1914 року. В році 1923 я переїхав до Злучених Держав на візиту. Мені тут дуже подобалось і я остався тут на стало. Тепер я хочу стати американським громадянином, але мені сказали, що не можу дістати паперів, бо я тут перебуваю нелеґально. Чи це правда?

Відповідь: Хочемо вам сказати, що ваша справа є на добрій дорозі. Коли ви заплатили поворотну таксу підчас приїзду 1923 року, то ваша справа є зовсім розвязана. Так як ви перебували в Канаді повних пять літ до свого приїзду до Злучених Держав, ви були управлені після тодішних законів приїхати сюди поза іміґраційну квоту, без візи і без пашпорту. Тому ваші рекорди як приїхавшого з візитою можна змінити, що ви приїхали на сталий побут. Отже, якщо ви заплатили за себе поголовний податок, то радимо вам сейчас податись на перші папери.

Знова якщо ви приїхали нелеґально, цебто коли ви оминули пограничну інспекцію американської іміґраційної служби і не заплатили віздової такси, тоді справа мається інакше. Однак є можливість для вас поладнати свою справу, що забере більше часу і ви обовязані поносити певні видатки. Так як ви приїхали перед 1. липнем 1924 року, то можете залеґалізуватись через реєстрацію, почім не будете мати трудноців вибрати перші папери. Інформації про реєстрацію вгорі подано.

Питання: Чи треба з собою брати метрику уродження і перші папери до реєстрації чужинців? Рівнож чи будуть жадати від мене фотоґрафії?

Відповідь: Ні. Однак радимо уважно переглянути свої перші папери і метрику перед тим заки підете до реєстрації, щоби подати точні інформації на питання про дату і місце уродження, а також дату і місце видання перших паперів. Фотоґрафії до реєстрації не вимагають. Повні пояснення можна найти в брошурці про котру вгорі згадується.

Загальна Рада — ФЛІС.

ПЕРЕД ВІЙНОЮ НА БАЛКАНІ? — Маргарета Лейн, 21-літня дочка американського посла в Юґославії, приїхала оноді літаком до Ню Йорку. Вона їхала через Рим і Лізбону.

ТАРЗАН, ч. 163. Вдарили на сполох.

Ошоломлюючий удар був відповіддю Тарзана на запит сторожа за пашпортом. Після того Тарзан увійшов до міста торгуючого невільницями.

Тимчасом Джейн була увязнена в одній із невільничих вязниць. Наступного дня вона мала бути продана на базарі.

В той час, коли Тарзан поспішав вулицями, шукаючи за якимсь найменшим слідом по Джейн, сторож прочунявся.

Прочунявшись і зрозумівши що сталось він почав бити в бубон на сполох, що, мовляв, в місті знаходиться чужий шпигун.